

Fent comunitat amb el COBDC: el grup de treball de Reserva i Llibre antic

Núria Cangròs i Alonso

ncangros@ub.edu

Laia Navarro de Llobet

laia.navarro@ub.edu

CRAI Biblioteca de Fons Antic

[1] En aquesta presentació volem explicar de quina manera el CRAI Biblioteca de Fons Antic ha creat comunitat més enllà de la UB, a través de la participació en grups de treball amb altres biblioteques i bibliotecàries de fons antic i patrimonials.

[2 i 3] El CRAI Biblioteca de Fons Antic forma part de tres grups de treball que ens permeten intercanviar experiències, millorar pràctiques i crear comunitat. La Biblioteca forma part d'un grup de treball de la Red de Bibliotecas Universitarias Españolas (REBIUN) i dos del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya (COBDC).

El de REBIUN és el Grupo de Patrimonio Bibliográfico, encarregat de la difusió del patrimoni bibliogràfic d'una dotzena de biblioteques universitàries espanyoles. Cada dos anys organitza les Jornadas de Gestión de Patrimonio Bibliográfico en diferents ciutats i sota el lideratge de la universitat corresponent. El proper any 2026 és el torn de Barcelona i serà el CRAI de la UB que s'encarregarà de tota la gestió, coincidint amb l'aniversari dels 575 anys de la UB. Es farà a l'Aula Magna de l'Edifici Històric els dies 16 i 17 d'abril de 2026.

[4] Pel que fa al Col·legi, hi ha 12 grups de treball, com el de Dones visibles, Jocs de taula o Publicacions en sèrie. Nosaltres, com a biblioteca de fons antic, participem en dos grups de treball: el de Documents Gràfics, al qual ens hem incorporat molt recentment per la nostra col·lecció de gravats, i el de Reserva i Llibre antic. Concretament, en aquesta presentació ens centrarem en la nostra participació en el de Reserva i Llibre Antic.

[5] En la tasca de catalogació de llibre antic, molt sovint és necessari fer comparacions de diferents exemplars, per poder determinar si pertanyen a la mateixa edició o no. Arran d'una consulta d'aquest tipus l'any 2007 d'una bibliotecària de la Pompeu Fabra i vista la freqüència d'aquest tipus d'intercanvis, es va plantejar que seria perfecte crear un grup de treball de bibliotecaris de fons antic, per conèixer-nos millor i compartir experiències, problemes i dubtes i projectes, etc. És aleshores quan es forma el grup de treball sota el paraigües del Col·legi. Ben aviat, s'hi van sumar altres biblioteques, com la Biblioteca de Catalunya, les del Seminari Diocesà i l'Institut del Teatre, el Centre de Lectura de Reus o l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona. A més, també s'hi van sumar alguns professors experts en llibre antic de la Facultat de Biblioteconomia (FIMA), com ara en Pedro Rueda i en Jesús Gascón.

Actualment el Grup de Treball està format per 24 participants de 13 centres diferents:

- Biblioteca de Catalunya. Manuscrits; Reserva impresa
- Patrimoni Bibliogràfic
- Biblioteca de Montserrat
- Biblioteca Pública de Girona
- Diputació de Barcelona. Institut del Teatre. Biblioteca.
- Fundació Balmesiana. Biblioteca Balmes
- Seminari de Barcelona. Biblioteca Pública Episcopal

- Universitat Autònoma de Barcelona. Biblioteca
- Universitat de Barcelona. Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals
- Universitat de Barcelona. Fons Antic
- Universitat de Girona. Biblioteca
- Universitat de Lleida. Biblioteca
- Universitat Pompeu Fabra. Biblioteca

També volem destacar que des de fa un parell d'anys el grup de treball està coordinat des de la Biblioteca de Fons Antic.

[6] L'objectiu que persegueix el Grup de treball de Reserva i Llibre antic és, bàsicament, permetre als professionals del llibre antic intercanviar experiències i millors pràctiques, especialment en l'àmbit de la catalogació, així com organitzar activitats de formació.

[7] El Grup es reuneix periòdicament. En aquestes reunions, a més de compartir penes i neguits catalogràfics, també es detecten necessitats formatives del diferent personal que treballa amb fons antic. És per això que organitzem, juntament amb el programa de formació del Col·legi, cursos específics i especialitzats, així com sessions i tallers per als membres del grup. En els darrers anys hem dut a terme:

- 2018, curs “El llibre antic: del llibre manuscrit al llibre imprès” organitzat conjuntament per la Biblioteca Episcopal i el Monestir de Sant Pere de les Puel·les.
- 2021, curs “Procedències: les marques de propietat del llibre antic” a càrrec de la Marina Ruiz del CRAI Biblioteca de Fons Antic i d'en Pedro Rueda, professor de la FIMA.
- 2021, curs “Introducció a l'heràldica”, a càrrec d'un membre de la Institució Catalana de Genealogia i Heràldica.
- 2023, sessió “De l'estampa a la tècnica: com identificar els procediments gràfics” impartida a la sala de Manuscrits de la biblioteca

amb exemples de la nostra col·lecció a càrrec del professor Vicenç Furió de la Facultat de Filosofia, Geografia i Història de la UB.

- 2023, curs “Descripció del llibre imprès antic”, a càrrec de Núria Cangròs i Alonso del CRAI Biblioteca de Fons Antic.
- 2025, curs “Els fons bibliogràfics patrimonials i la seva conservació preventiva. Guia per l’elaboració d’un pla de conservació preventiva destinada a professionals dels fons antics”, a càrrec d’Àngels Alorda de la Biblioteca Balmes.

I per a finals d’aquest any està programat el curs “Papers de guardes. Identificació i descripció”, d’interès tant per les biblioteques amb fons antic com amb fons patrimonial (entre 1821 i 1925).

[8] A més dels cursos, també s’han organitzat algunes visites professionals a biblioteques patrimonials, com ara l’ICAB o l’Institut Cartogràfic. Aquest any, a més a més, organitzarem la jornada “Col·leccions amagades” per donar visibilitat a biblioteques i col·leccions patrimonials menys conegudes, amb la participació de les biblioteques del Castell de Peralada, l’Arxiu-Biblioteca del Seminari de Vic i les biblioteques públiques amb fons desamortitzats de Tarragona, Lleida i Girona. També comptarem amb una conferència del responsable del Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic de Catalunya.

[9] Un altre àmbit de treball del grup té a veure amb la redacció de les noves pautes de catalogació d’impresos antics. L’any 2018 es van adaptar les antigues pautes a la nova normativa RDA; des d’aleshores, la Biblioteca Nacional d’Espanya i la Secció de Manuscrits i Llibre Antic de l’American Library Association han adaptat també les seves pautes a RDA. Tenint en compte aquests nous documents, s’estan actualitzant les pautes de monografies antigues del CCUC, juntament amb el Servei de Normalització Bibliogràfica de la BC i el suport del CSUC.

[10] En definitiva, tot i que costa trobar el temps per reunir-nos i no aconseguim fer tot el que ens proposem, estem fermament convençudes que la col·laboració de bibliotecaris i professors especialitzats en llibre antic és essencial per a millorar les nostres competències com a professionals del llibre antic, per a difondre el patrimoni bibliogràfic que custodiem i per a sensibilitzar la ciutadania sobre la importància de preservar-lo per al futur. Les sinergies que es creen en les reunions i les formacions són importants per fer comunitat d'experts.

Més informació:

COBDC. "Els grups de treball del COBDC: una mostra". *Item: revista de biblioteconomia i documentació*, 2023, núm. 75. Disponible a:
<https://doi.org/10.60940/itemn75id422117>

COBDC. Grups de treball
<https://cobdc.org/cobdc/grups-de-treball/> [consulta feta 17/06/2025]